

Enontekiön kunta
Ounastie 165
99400 Enontekiö

KILPISJÄRVEN ASEMAKAAVA, SAANAJOKI

YHTEENVETO VALMISTELUVAIHEEN PALAUTTEESTA JA KAAVOITTAJAN VASTINEET

Asemakaavan muutoksen luonnos pidettiin MRA 30 §:n mukaisesti osallisten kuulemista varten nähtävillä 9.5. – 9.6.2023. Kaavaluonnoksesta pyydettiin viranomaisten lausunnot.

Kaavaluonnoksesta antoivat lausunnon Kilpisjärven kyläyhdistys ry, Käsivarren paliskunta, Lapin liitto, Lapin ELY-keskus, Metsähallitus, Saamelaiskäräjät ja Saamelaismuseum Siida. Kaavaluonnoksesta jätettiin yksi kirjallinen mielipide.

Kilpisjärven kyläyhdistys ry:n lausunto

Kilpisjärven kyläyhdistys ry puoltaa Kilpisjärven asemakaavan luonnosta. Kilpisjärven kylällä on kova pula tonteista ja asunnoista. Kyläyhdistys pitää tärkeänä, että Enontekiön kunta pitää huolen siitä, että Saanajoen AO ja AP tontit tulevat vakituiseen asumiskäyttöön.

Kyläyhdistys pyytää lausunnossaan kuntaa kiinnittämään kaavassa huomiota myös rakennuspaikkojen maapohjaan, aluevaraukseen kevyen liikenteen väylälle, palveluasumisen tarpeelle tulevaisuudessa sekä kunnallistekniikan kapasiteetin riittävyyteen.

Vastine:

Kunnan tontteja myytäessä kauppakirjaan asetetaan kaupan ehdoiksi rakentamisvelvoite ja kielto edelleen luovuttaa tontti rakentamattomana ilman kunnan suostumusta. Rakentamisessa on noudatettava asemakaavaa ja kaavassa AO ja AP merkinnällä oleville tonteille on rakennettava vakituiseen asumiseen tarkoitettu asuinrakennus. Vakituiseen asumiseen tarkoitettuja asuinrakennuksia ei saa käyttää ammattimaiseen lyhytaikaiseen vuokraustoimintaan.

Rakennuspaikkojen maapohjaan on kiinnitetty huomiota ja tontit on sijoitettu maastokäynnin perusteella parhaiten rakentamiseen soveltuville alueille. Valtatien aluevaraus mahdollistaa kevyen liikenteen väylän rakentamisen. Saanajoen asemakaavassa ei ole osoitettu aluevarauksia palveluasumiseen. Alueen eteläpuolella olevaan yleisten rakennusten kortteliin on mahdollista rakentaa esimerkiksi palveluasumista.

Enontekiön Vesihuolto Oy:llä on Kilpisjärven alueella meneillään Siilasjärven vedenottamon uudelleen luovutusprosessi, jonka osana tarkastellaan yleissuunnitelmaa. Myöskin meneillään olevien eri asemakaavojen alustavat vesihuoltosuunnitelmat on laadittu. Edellä mainittujen tarkastelujen ja suunnitelmien pohjatietona on pidetty tekeillä olevaa yleiskaavaa, jotta tulevaisuuden kapasiteettitarpeet tulevat huomioitua.

Käsivarren paliskunnan lausunto

Käsivarren paliskunta on tuonut aloitusvaiheen neuvotteluissa esiin toiveensa, ettei uutta aluetta kaavoitetaisi. Paliskunnan mielestä jo olemassa olevaa rakennettua aluetta olisi mahdollista tiivistää Salmivaaran alueelle, joka ei aiheuttaisi kohtuuttomasti haittaa poronhoidolle.

Enontekiön kunta on teettänyt selvityksen Saanajoen asemakaavan vaikutuksesta saamelaisuuteen ja poronhoitoon. Selvitys antaa yleisen kuvan tämänhetkisestä tilanteesta, mutta ei paliskunnan mukaan vastaa kuitenkaan MRL:n 9 § mukaista vaikutusten arviointia.

Käsivarren paliskunnan mukaan poronhoidon toimintaedellytyksiä ei ole otettu huomioon yleiskaavan sisältövaatimusten edellyttämällä tavalla, ja asemakaavasta aiheutuu paliskunnalle maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n 4 momentissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa.

Kaavoitettava alue, kokonaisuudessaan noin 21 hehtaaria, kohdistuu Vasaran siidan kesälaidunalueelle. Kesäaikainen laiduntaminen on tärkeää porojen kunnon kannalta. Kesäaikaisen ravinnon merkitys on suuri porojen hyvinvoinnin ja sen myötä myös poronhoidon kannattavuuden kannalta. Lisäksi Käsivarren paliskunta pitää erittäin huolestuttavana sitä, että laadittua selvitystä saamelaisuuteen ja poronhoitoon on tulkittu väärin. Suunniteltu kaavoitettava alue on tulkittu alueeksi, jota porot välttävät. Selvityksessä on kuitenkin selkeästi sanottu: *Kuva 1 Alueet, joita porot välttävät muun maankäytön vuoksi*. Käsivarren paliskunta vaatii, että Saanajoen asemakaavassa on noudatettava YVA-menettelyä.

Vastine:

Kunta on käynyt valmisteluvaiheen jälkeen neuvotteluja asemakaavan sisällöstä paliskunnan kanssa. Saanajoen eteläpuoliset alueet on muutettu kokonaan asumiseen ja kaavaluonnoksessa valtatie koillispuolella ollut matkailupalvelujen kortteli 64 on poistettu. Lisäksi kaavaselistusta on täydennetty paliskunnan toiveiden mukaan.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely) ei katsota tarpeelliseksi. Sitä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. YVA-hankkeet voivat olla esimerkiksi moottoriteitä, kaivoksia, jätteenkäsittelylaitoksia tai tuulivoimaloita.

Lapin liiton lausunto

Lapin liiton näkemyksen mukaan kaavaselistuksessa on tuotu esille Tunturi-Lapin maakuntakaavan merkinnät ja määräykset. Koska alueella ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa, tulee maakuntakaavan ohjausvaikutus huomioida erityisesti ja tuoda riittävällä tavalla esille kaavaselistuksessa.

Muutoin Lapin liiton virasto toteaa Kilpisjärven Saanajoen asemakaavan valmisteluaineiston sopeutuvan Tunturi-Lapin maakuntakaavan tavoitteisiin ja muodostavan hyvän pohjan kaavaehdotuksen laadintaan.

Vastine:

Maakuntakaavan ohjausvaikutus on tuotu esiin kaavaselistuksen kohdassa 4.3.2.

Lapin ELY -keskuksen lausunto

Luontoympäristön osalta Lapin ELY-keskus toteaa, että luontoselvityksen tulokset on huomioitu kaavatyössä ja rakentaminen on osoitettu pääosin kuiville ja tuoreille kankaille.

Kaavaselistuksessa on tunnistettu hankkeen sijoittuvan kolmen Natura-alueen läheisyyteen. Selostuksessa viitataan Pohjois-Kilpisjärven Natura-arvioinnin tuloksiin, jonka perusteella todetaan, että Saanajoen kaavahankkeen vaikutukset Tornio-Muoniojoen Natura-alueen, Saanan luonnonsuojelualueen ja Mallan Natura-alueen suojeluperusteiden luontotyyppeihin ja lajeihin sekä Natura-alueisiin kokonaisuudessaan ovat kaikkiaan

hyvin vähäisiä, eivätkä vaikutukset ole sellaisia, joita luonnonsuojelulaissa on merkittävillä heikentävillä vaikutuksilla tarkoitettu. Lisäksi todetaan, ettei Natura-arvioinnin laatimiselle nähdä tarvetta.

ELY-keskus katsoo, että Pohjois-Kilpisjärven Natura-arvioinnin tulosten hyödyntäminen Saanajoen kaavoituksessa on perusteltua. ELY-keskukselle 8.2.2023 toimitetussa Natura-arvioinnin päivityksessä (Ramboll 25.1.2023) on todettu, että lisääntyvän virkistyskäytön myötä Saanan luonnonsuojelualueen Natura-alueelle sijoittuvalla retkeilyreitillä on kohtalaisesti heikentäviä vaikutuksia pienalaisiin luontotyyppeihin tuntureiden rehevät puronvarsisuot ja huurresammallähteet.

ELY-keskus pyytää täsmentämään Saanajoen asemakaavan kaavaselostukseen Natura-alueisiin kohdistuvia vaikutuksia sekä konkretisoimaan heikentävien vaikutusten välttämisen ja lieventämistoimia. Natura 2000 -verkoostoon kuuluva alue on osoitettu asianmukaisesti kaavakartalla. Kaavamääräystä tulee täydentää siten, että sillä turvataan ko. Natura-alueen suojeluarvot. Luontokohteet on osoitettu luo-merkinnällä, jota tulee täydentää luontoarvot turvaavalla kaavamääräyksellä.

Lapin ELY-keskus toteaa, että suunnittelualueella sijaitsee luontoselvityksen perusteella lähteitä, lähteikköjä ja puroja. Lapin ELY-keskus toteaa, että lähteet ja lähteiköt on valmisteluaineistossa esitetty omalla merkinnällä (s-1), ja kaavamääräyksestä käy ilmi, että kyseessä on vesilailla suojeltu kohde (VL 2 luku 11 §). Kaavamääräyksen mukaan lähteisiin on jätettävä vähintään 10 metrin suojaetäisyys. Lapin ELY-keskus pitää suojaetäisyyttä melko vähäisenä, ja katsoo, että suojaetäisyyden tulisi olla vähintään 20 metriä. Lapin ELY-keskus toteaa lisäksi, että puron uoman luonnontilan vaarantaminen on vesilailla kielletty (VL 3 luku 2 §). Luontoselvityksessä ei kuitenkaan ole tunnistettu edellä mainittua purojen vesilain mukaista suojelustatusta, minkä vuoksi purot on valmisteluaineistossa esitetty luo-merkinnällä (luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä kohde), jolle ei ole annettu kaavamääräyksiä. ELY-keskus katsoo, että kohteen kaavamääräyksestä tulee vähintään käydä ilmi vesilain mukainen puron uoman luonnontilan vaarantamiskielto. Lapin ELY-keskus pyytää lisäksi tarkastelemaan uudelleen suunnittelualueen kaakonpuoleista osaa, jossa Sinirinnantie katkaisee puron, ja varmistamaan, ettei kaavaratkaisulla aiheuteta vesilain vastaisia vaikutuksia.

Lapin ELY-keskus katsoo, että luo-alueiden merkintätapaa olisi hyvä selkeyttää ja tarkistaa siten, että kaavakartalla näkyvät merkinnät vastaavat merkintöjen selityksiä.

Lapin ELY-keskus ehdottaa kaavamääräykseksi nro 10 seuraavaa: Alueen rakennuspaikkojen on liityttävä yhteiseen vesi- ja viemäriverkkoon. Lapin ELY-keskus katsoo, että alueen liittäminen viemäriverkostoon on tarkoituksenmukainen ja kestävä ratkaisu alueen jätevesien käsittelyn järjestämiseksi. Asemakaavoitettava alue ei toistaiseksi kuitenkaan sisälly Enontekiön Vesihuolto Oy:n viemäriverkoston toiminta-alueeseen. Kunnan tulee tehdä toiminta-alueen laajentamista koskeva päätös, mikäli halutaan, että liittymisvelvollisuus muodostuu. Liittymisvelvollisuutta ei ole mahdollista perustaa asemakaavamääräyksellä.

Laadittava asemakaava sisältyy alueeseen, jolle ollaan laatimassa Kilpisjärven alueen osayleiskaavaa. Kyseisen yleiskaavan yhteydessä ELY-keskus on pitänyt tärkeänä alueen vesihuollon kehittämissuunnitelman päivittämistä. ELY-keskus muistuttaa kehittämissuunnitelman päivittämisestä myös nyt laadittavan asemakaavan osalta ja pitää erityisesti yleiskaavan laadinnan viivästymisen vuoksi aiheellisena, että myös käsiteltävää asemakaavaratkaisua arvioitaisiin kaavaselostuksessa laajemmin vesihuollon kehittämissuunnitteluun peilaten.

Liikenteen osalta ELY-keskus kiinnittää huomiota erityisesti asemakaavaluonnoksessa esitettyihin valtatie 21:lle tuleviin katu- ja yksityistieliittymiin. Lapin ELY-keskus katsoo, että kaavaluonnoksessa olevia liittymiä ei voida hyväksyä. Esimerkiksi kortteliin 63 on osoitettu kaksi liittymää. Liittymiä tulee vähentää ja suunnitella liittymät siten, että liittymät eivät ole vastakkain toistensa kanssa.

Lapin ELY-keskus huomauttaa myös, että kaavaselostukseen on syytä korjata keskimääräinen vuorokausiliikennemäärä vuoden 2022 tilanteen mukaiseksi. Vt 21 varrella on jätetty varaus kevyenliikenteen väylälle. Liikennealueen varausta voidaan ELY-keskuksen mukaan pitää riittävänä.

Lisäksi ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että asemakaavaluonnoksessa on esitetty moottorikelkkareitit eri tavalla kuin yleiskaavaluonnoksessa. Kaavaselostuksen mukaan valtion maiden osalta hallinnoivat viranomaiset ovat Metsähallitus ja valtatien osalta Liikennevirasto. Lapin ELY-keskus huomauttaa, että valtion teitä hallinnoi Väylävirasto.

Kaavaselostuksessa asemakaavaa käsitellään kaavamuutoksena. Lapin ELY-keskus toteaa, että kyseessä ei ole kaavamuutos, vaan uusi asemakaava. Muissa asiakirjoissa kaavan nimi on joko "Kilpisjärven Saanajoen asemakaava" tai "Saanaajoen asemakaava". Lapin ELY-keskus katsoo, että asemakaavan nimi tulee olla yhdenmukainen kaikissa asiakirjoissa.

Vastine:

Natura-arviointi on työn alla ja liitetään kaavaselostuksen liitteeksi kaavan hyväksymisvaiheessa. Kaavaselostukseen on kuitenkin lisätty alustavia arvioita Natura-alueisiin kohdistuvista vaikutuksista sekä konkretisoitu heikentävien vaikutusten välttämisen ja lieventämistoimia. Natura 2000 -alueen kaavamerkinnän selitykseen lisättiin määräys, että alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää.

Luontokohteiden rajauksiin ja niitä koskeviin kaavamääräyksiin tehtiin muutoksia. Kaavakartalle lisättiin uusi vesilaissa tarkoitettu luonnontilainen lähde. Purojen varsien luo-merkinnän selitykseen lisättiin tieto, että puron uoman vaarantaminen on vesilailla kielletty. Kaavamääräyksiin muutettiin lähteiden ympärille jätettäväksi suojaetäisyydeksi 20 metriä. Sinirinnantietä lyhennettiin siten, että se ei ylitä luonnontilaista puroa.

Kaavamääräys nro 10 muutettiin seuraavanlaiseksi: alueen rakennuspaikkojen on liityttävä yhteiseen vesi- ja viemäriverkkoon.

Valtatie 21:lle tulevien katu- ja yksityistie liittymien sijainteja on muutettu siten, että ne eivät ole vastakkain. Liittymiä on myös yksi vähemmän kuin luonnosvaiheessa, kun kortteleihin 62 ja 63 kulku on osoitettu samasta liittymästä. Valtatietä hallinnoivaksi viranomaiseksi korjattiin Väylävirasto. Kaavaselostukseen korjattiin keskimääräinen vuorokausiliikennemäärä vuoden 2022 tilanteen mukaiseksi.

Asemakaavassa ei osoiteta asuinalueelle moottorikelkkareittiä ja myös yleiskaavaehdotusta muutetaan siten, että reittiä ei osoiteta Saanaajoen asemakaava-alueen läpi.

Enontekiön Vesihuolto Oy:llä on Kilpisjärven alueella meneillään Siilasjärven vedenottamon uudelleen luvitusprosessi, jonka osana tarkastellaan yleissuunnitelmaa. Myöskin meneillään olevien eri asemakaavojen alustavat vesihuoltosuunnitelmat on laadittu. Edellä mainittujen tarkastelujen ja suunnitelmien pohjatietona on pidetty tekeillä olevaa yleiskaavaa, jotta tulevaisuuden kapasiteettitarpeet tulevat huomioitua.

Kaavaselostuksen perustiedoista on poistettu virheellinen tieto, että kyseessä olisi kaavamuutos.

Metsähallituksen lausunto

Metsähallitus huomauttaa lausunnossaan, että Natura 2000 -aluetta osoittavaa kaavamerkintää koskien ei anneta kaavamääräystä. Metsähallitus esittää, että kaavamerkintää täydennettäisiin asianmukaisella määräyksellä, esimerkiksi Natura 2000-verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevien luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää.

Lisäksi Metsähallitus huomauttaa, että kaavassa hyödynnettäväksi aiottu Pohjois-Kilpisjärven Natura-arviointi on vielä kesken ja ELY-keskus on pyytänyt täydentämään laadittua arviointia siten, että myös yhteisvaikutukset

muun muassa laadittavana olevien asemakaavojen osalta tulevat asianmukaisesti arvioiduksi. Tämä tulisi huomioida myös Saanajoen asemakaavan vaikutusten arvioinnissa.

Vastine:

Saanajoen asemakaavan vaikutuksia käsitellään erillisessä Natura-arvioinnissa yhdessä Pohjois-Kilpisjärven asemakaavan ja Kilpisjärven yleiskaavan kanssa. Natura-arvioinnin liitteeksi tehdään erillinen toimenpideohjelma, jossa esitellään toimenpiteitä vaikutusten lieventämiseksi. Arvioinnin kohteena ovat Natura-alueet Saanan luonnonsuojelualue, Malla, Tornionjoen ja Muonionjoen vesistöt, Käsivarren erämaa ja Pältsa.

Natura-arviointi on työn alla ja liitetään kaavaselostuksen liitteeksi kaavan hyväksymisvaiheessa. Kaavaselostukseen on kuitenkin lisätty alustavia arvioita Natura-alueisiin kohdistuvista vaikutuksista sekä konkretisoitu heikentävien vaikutusten välttämisen ja lieventämistoimia.

Natura 2000 -alueen kaavamerkinnän selitykseen lisättiin määräys, että alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää.

Saamelaiskäräjien lausunto

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan nyt luonnosvaiheessa oleva Saanajoen asemakaava ei kaikilta osin sijaintinsa puolesta vastaa ehdotusvaiheessa olevan Kilpisjärven osayleiskaavan tavoitteita. Yleiskaavan valmistelun yhteydessä muun muassa todettiin, että matkailurakentamista keskitetään Salmivaaran alueelle.

Saanajoen asemakaavaluonnokseen sisältyvää matkailuun liittyvää rakentamista ei ole ehdotettu Salmivaaraan, vaan kokonaan uudelle alueelle.

Kaavaehdotuksen selostusosan tueksi on laadittu kunnan toimeksiannosta selvitys Saanajoen asemakaavan vaikutuksista saamelaiskulttuuriin ja poronhoitoon. Selvityksen pääasiallisena aineistona on alueen poronhoitajien ja Käsivarren paliskunnan edustajien haastattelut. Saanajoen asemakaava aiheuttaa laaditun selvityksen mukaan negatiivisia vaikutuksia saamelaiskulttuuriin ja perinteisten elinkeinojen, käytännössä poronhoidon harjoittamiseen alueella.

Saamelaiskäräjät huomauttaa, että selvityksessä ei kuitenkaan ole tarkemmin arvioitu sitä, miten kaavan vaikutukset syntyvät suhteessa kaavaluonnoksen eri rakentamismuotoihin nähden ja minkälaisin mekanismein vaikutuksia aiheutuu, porojen liikkumisen rajoittumista lukuun ottamatta. Saamelaiskäräjät arvioi, että suurrempi osa kaavaluonnoksen toteuttamisesta saamelaiskulttuurille aiheutuvista negatiivisista vaikutuksista tulisi todennäköisesti aiheutumaan kauemmas kylätaajamasta, ja myös Kilpisjärven ranta-alueelle sijoittuvasta matkailurakentamisesta, jolle luonnoksen mukaan on myös osoitettu yli kaksinkertainen määrä rakennusoikeutta vakinaiseen asumiseen verrattuna. Vakinaiseen asumiseen osoitettu kunnan omistama maa-alue sijoittuu lisäksi suurelta osin jo rakennetun ympäristön katveeseen, sillä alueen ja Kilpisjärven rannan väliin sijoittuu jo nykyisellään voimakasta sekä julkista että yksityistä rakentamista, mikä seikka vähentää nykyisen rakennuskannan ja Saanatunturin väliin sijoittuvan uuden asuinrakennusalueen merkitystä muun muassa poronhoidon kannalta.

Saamelaiskulttuurille aiheutuvia vaikutuksia koskevan selvityksen mukaan Saanajoen aluetta vähemmän negatiivisia vaikutuksia poronhoidolle aiheuttaisi Kilpisjärven tullin alueen kaavoittaminen. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan maankäytöstä aiheutuvien vaikutusten pitkäaikaisen luonteen vuoksi olisi perusteltua tarkastella tullin alueen kaavoitusta vaihtoehtona nyt kysymyksessä olevalle alueelle.

Saamelaiskäräjät ymmärtää alueen vakinaiseen rakentamiseen kohdistuvan tonttipulan ja toteaa, että ei vastusta laajuuudeltaan maltillisen vakinaiseen asumiseen tarkoitetun asumisen osoittamista kaavalla kunnan omistamalle alueelle. Vakinaiseen asumiseen soveltuvia rakennuspaikkoja suunniteltaessa olisi Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan huomioitava niiden soveltuvuus paikallisille asukkaille, eikä pidettävä lähtökohtana

sitä, että kaikki kaavoitettavat alueet palvelevat joko suoraan matkailua tai välillisesti matkailun työvoimaa peisiin vastaavaa henkilöstöä. Saamelaiskäräjät ehdottaa, että rakennuspaikkojen lopulliseen sijoitteluun ja toteuttamiseen liittyvää valmistelutyötä jatkettaisiin, jona aikana mahdollisesti myös alueen yleiskaava ehtisi valmistua.

Saamelaiskäräjät toteaa, että kunnan on kaavoituksessa syytä keskittyä ratkaisemaan asumiseen liittyviä ongelmia, eikä osoittaa kaavoituksella jatkuvasti uusia alueita matkailun tarpeisiin etenään siten, että matkailutoiminnan levittäytyminen tapahtuisi keskeneräisen yleiskaavan tavoitteiden vastaisesti uusille alueille ja toisaalta siten, että nykyisen, viimeisten vuosien aikana toteutetun voimakkaan matkailurakentamisen vaikutuksia ei ole ehditty selvittää. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan tämän kaltainen kaavoitus luo jatkuvasti uusia ongelmia ja luo alueelle hallitsematonta kehitystä ja peruuttamattomia negatiivisia vaikutuksia. Lisäksi on myös epäselvää, onko mainitun uuden matkailurakentamisen tueksi todennäköisesti edellytettävien oheispalveluiden ja muun muassa mahdollisen reitistön tarpeet jo huomioitu. Saamelaiskäräjät yhtyy saamelaiskulttuurin vaikutuksia koskevan selvityksen huomioon siltä osin, että Kilpisjärven alueen matkailua ollaan kehittämässä massaturismin suuntaan. Tästä syystä Saamelaiskäräjät ei hyväksy Saanajoen asemakaavan valtion maalle sijoittuvaa osaa, joka on tarkoitettu palvelemaan yksinomaan matkailun tarpeita. Saamelaiskäräjät kehottaa Enontekiön kuntaa jättämään kaavan jatkovalmistelussa kaavan mainitun osan kokonaan pois tai mikäli tämä ei ole mahdollista, vaihtoehtoisesti jatkamaan saamelaiskulttuurin vaikutuksia koskevan selvityksen mukaan esimerkiksi tullin alueen soveltumisen selvittämistä matkailukäyttöön.

Vastine:

Kunta on käynyt valmisteluvaiheen jälkeen neuvotteluja asemakaavan sisällöstä Käsivarren paliskunnan kanssa ja muuttanut kaavaa paliskunnan toiveiden mukaisesti. Kaavaehdotuksessa matkailupalveluille osoitettuja alueita on vähennetty ja asumiseen osoitettuja lisätty kaavaluonnokseen verrattuna. Matkailupalvelujen kortteli 64 on poistettu kokonaan ja muutettu lähivirkistysalueeksi.

Saamelaiskäräjien ehdottamaa Kilpisjärven tullin alueen kaavoittamista on tarkasteltu Kilpisjärven osayleiskaavatyön yhteydessä. Käsivarren paliskunta ei hyväksy uutta rakentamista tullin läheisyydessä valtatie itäpuolelle. Siilasjärvi ja Mallan luonnonpuisto ovat vastassa alle 200 metrin etäisyydellä tien länsipuolella. Lisäksi kysymyksessä on I luokan pohjavesialue, jonne on suunnitteilla vedenotto. Matkailupalvelujen kaavoittaminen tullin alueelle ei täten ole mahdollista.

Saamelaismuseum Siidan lausunto

Saamelaismuseum Siida on saamelaisalueella toimivaltainen viranomainen arkeologisen kulttuuriperinnön sekä maiseman ja rakennusperinnön suojelun ja hoidon suhteen. Saamelaismuseum toteaa lausunnossaan, että erityisten maastonpiirteiden ja matalakasvuisen puuston vuoksi kaavoitettava alue on rakentamisen vaikutuksille äärimmäisen herkkää ja altista. Asemakaavan vaikutusalueena on Saanan koko maisema-alue luonto- ja kulttuuripiirteineen.

Saamelaismuseum huomauttaa lausunnossaan, että asemakaavalla on kaava-alueen lähiympäristön lisäksi vaikutuksia myös kaukomaiseman luonteeseen ja laatuun. Suunnitellun kaksikerroksisen, matkailuun liittyvän rakentamisen näkyvyys kaukomaisemassa voi olla merkittävä. Saamelaismuseon mukaan maisemavaikutukset sekä lähi- että kaukomaisemassa tulee selvittää tarkemmin ja huomioida jatkosuunnittelussa.

Saamelaismuseon näkemyksen mukaan kaavassa esitetty rakentaminen ennestään rakentamattomalle alueelle aiheuttaa peruuttamattomia muutoksia paitsi maisemaan, myös saamelaiskulttuuriin. Vaikutukset saamelaisen perinteiseen elinkeinoon ovat pitkäaikaisia, jollei pysyviä. Saamelaismuseum jakaa Kilpisjärven maisemaselvityksessä (29.11.2010; Pöyry Finland Oy) esitetyn näkemyksen, jonka mukaan uudisrakentaminen kyläalueella tulisi keskittää mieluummin olemassa olevan rakennuskannan yhteyteen mahdollisimman suuren osan alueesta säilyessä jatkossakin luonnonalueena.

Edellä mainitun lisäksi Saamelaismuseo toteaa, että ehdotusvaiheessa olevan Kilpisjärven yleiskaavan tilanne olisi hyvä olla selvillä ennen Saanajoen asemakaavan jatkokäsittelyä.

Vastine:

Maisemavaikutuksia on selvitetty kaavaselostuksessa tarkemmin.

Yksityisen esittämä mielipide

Kilpisjärven kylällä asuva yksityishenkilö toteaa, että luontoselvityksestä puuttuu kokonaan Saanapurossa oleva suurikokoinen lähde, joka jää kaavaluonnoksessa Sinirinnantien alle. Mielipiteeseen on liitetty valokuvia lähteestä. Mielipiteessä muistutetaan, että lähteet ovat lainsuojaisia.

Mielipiteen esittäjä toivoo, että vain yksittäiset omakotitalot sallittaisiin kaavassa, ei ollenkaan paritaloja.

Lisäksi mielipiteessä tuodaan esille, että tonttien koot ovat yleisesti ottaen liian pieniä AP- ja AO -alueilla.

Mielipiteessä AP -kortteli 57 ehdotetaan muutettavaksi kahdeksi AO -tontiksi ja korttelista 58 ehdotetaan poistettavaksi yksi tontti. AP -korttelissa 56 rakennusoikeutta ehdotetaan vähennettäväksi ja korttelin 60 käyttötarkoitukseksi ehdotetaan AO:n sijaan AP. Kortteliin 59 ehdotetaan kolmea suurempaa omakotitonttia kaavaluonnoksen neljän tontin sijaan.

Sinirinnantieltä lähtevä ei mihinkään johtava tienhaara tulisi mielipiteen esittäjän mukaan poistaa kaavasta ja muuttaa lähivirkistysalueeksi.

Kaavaluonnoksessa olevat uudet RM-alueet tulisi sijoittaa kokonaan muualle esim. Salmivaaraan. RM -kortteliin 62 tulisi mielipiteen esittäjän mukaan osoittaa palvelutalo/hoivakoti sekä lääkärin ja terveydenhuollon palveluita. Lisäksi kortteliin 62 ehdotetaan aluevarausta kyläläisiä palvelevalle harrastetilalle.

Mielipiteessä ehdotetaan, että RM -kortteli 63 muutetaan kokonaan AP -alueeksi ja vastaavasti Saanan puolella oleva RM -kortteli 64 muutetaan AO- alueeksi.

Mielipiteessä toivotaan myös kevyenliikenteen väylää yhdistämään Kilpisjärven kylän eteläistä ja pohjoista osaa, jotta liikkuminen olisi turvallista.

Vastine:

Saanapurossa oleva lähde on huomioitu kaavaehdotuksessa ja Sinirinnantietä on lyhennetty siten, ettei se ylitä puroa. Sinirinnantieltä lähtevä ei mihinkään johtava haara on poistettu. Omakotitonttien keskikokoa on suurennettu kaavaluonnokseen verrattuna ja matkailupalvelujen alueita on muutettu omakotitonteiksi sekä lähivirkistysalueeksi. Kaavassa valtatielle varatun alueen leveys mahdollistaa kevyenliikenteen väylän rakentamisen Kilpisjärven eteläisen ja pohjoisen osan välille.

Enontekiöllä 5.2.2024

Kai Takkunen
maankäyttöinsinööri
Enontekiön kunta